

Sygn. akt: III U 90/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2019r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 maja 2019r. w O.

sprawy z odwołania R. M.

przy udziale płatnika (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w W.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania R. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W.

z dnia 23.11.2018r. **Nr** (...)

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że R. M. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W. podlega od 02.07.2018r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu;
- zasądza na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt: III U 90/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.11.2018r. ZUS I Oddział w W. stwierdził, że R. M. od 2.07.2018r. do nadal nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek, (...) Sp. z o.o. w W.. W odwołaniu od tej decyzji R. M. wniósł o jej zmianę decyzji przez ustalenie, iż podlega ubezpieczeniom jako pracownik.

W uzasadnieniu wskazał, że umowa nie była pozorna, faktycznie wykonywał czynności, podlegał Prezesowi Zarządu.

(...) Sp. z o.o. w W. przyłączyła się do odwołania i wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie wskazując, że R. M. przedstawił umowę o pracę na stanowisku windykatorka i prokurenta, do ubezpieczenia został zgłoszony od dnia 02.07.2018r., od dnia 14.08.2018r. do 30.09.2018r. (z krótkimi przerwami) był niezdolny do pracy, zaś jego obecność w Spółce nie była związana ze świadczeniem pracy na jej rzecz w ramach stosunku pracowniczego na stanowiskach wskazanych w umowie o pracę, lecz z pełnieniem funkcji prokurenta, na którą został powołany uchwałą z dnia 30.06.2018r. Zdaniem ZUS umowa o pracę była pozorna i sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, dlatego na podstawie art. 83 § 1 k.c. i art. 58 § 2 k.c. jest nieważna.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. M. urodził się w dniu (...)

Po ukończeniu studiów o kierunku filologia angielska odbył staż w Kancelarii Doradztwa (...) in A., gdzie pracował także D. K.. D. K. zaproponował mu współpracę w nowopowstającej spółce (...) Sp. z o.o. w W., w której był prezesem. Spółka (...) zajmowała się kupnem i egzekwowaniem wierzytelności, obecnie posiada wierzytelności ok. 93.000 dłużników.

W dniu 29.06.2018r. między R. M. a Spółką (...) została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku prokurenta i windykatorka, za wynagrodzeniem 5.000zł. Dodatkowo przewidziano też premię miesięczną 2% netto z tytułu zawartych umów cesji wierzytelności. Jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano 2.07.2018r. Odwołujący został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w W..

Do obowiązków R. M. na stanowisku prokurenta należało: zastępowanie członków Zarządu podczas ich nieobecności, prowadzenie bieżących spraw Spółki oraz jej reprezentacja przed osobami trzecimi, sądami powszechnymi, organami egzekucyjnymi i organami administracji publicznej, w tym przed Urzędem Skarbowym oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, bieżący kontakt z podmiotami współpracującymi z firmą, nadzorowanie i wystawianie dokumentów księgowych, w tym składanie deklaracji i zawiadomień prawem przewidzianych, koordynacja i nadzór nad umowami zawieranimi przez Spółkę, prowadzenie - podczas nieobecności Prezesa Zarządu - obrad Zgromadzeń Wspólników oraz Zarządu. W umowie wskazano również, że do zadań pracowniczych odwołującego jako prokurenta należy bieżące wyszukiwanie, zapoznawanie się oraz składanie ofert zakupu wierzytelności, a także zawieranie w imieniu i na rzecz (...) umów cesji wierzytelności. Odwołujący jako prokurent był również uprawniony do składania prawnie wiążących ofert zakupu wierzytelności w imieniu i na rzecz Spółki oraz do samodzielnego reprezentowania Spółki.

Ponadto odwołujący miał świadczyć na rzecz Spółki pracę w charakterze windykatorka i na tym stanowisku był zobowiązany do bieżącej aktualizacji bazy dłużników w programie „Y. e-pozwy” oraz do generowania i przydzielania indywidualnych numerów rachunków bankowych dłużników Spółki. Odwołującego obowiązywało podporządkowanie autonomiczne, przy czym celem nadrzędnym było prowadzenie przez niego bieżących spraw Spółki z należytą starannością oraz dokonywanie czynności faktycznych i prawnych w zakresie zakupu w imieniu i na rzecz Spółki wierzytelności, a także ich najskuteczniejsza egzekucja. W ramach stosunku pracy odwołujący podlegał kierownictwu Członków Zarządu

Miejsce pracy odwołującego określono jako m.in. każdorazową siedzibę Spółki oraz teren Rzeczypospolitej, przy czym wskazano, iż odwołujący może wykonywać pracę w formie telepracy i będzie go obowiązywał zadaniowy system czasu pracy.

Uchwałą Zarządu Spółki z dnia 30.06.2018r. odwołujący został powołany na stanowisko prokurenta. Powołanie go na stanowisko prokurenta było spowodowane tym, że wówczas podlegał on wpisowi do KRS i mógł reprezentować Spółkę w postępowaniach sądowych już bez oddzielnego pełnomocnictwa. Początkowo Spółkę w postępowaniach sądowych reprezentował Prezes D. K., który został zatrudniony na stanowisku Prezesa Zarządu od dnia 21.05.2018r., jednak w dniu 5.06.2018r. doznał urazu ręki i stał się niezdolny do pracy.

R. M. faktycznie wykonywał czynności w Spółce. Wpisywał dłużników do systemu komputerowego - profesjonalnego programu windykacyjnego, kontaktował się z dłużnikami telefonicznie, wysyłał im wezwania do zapłaty, wyszukiwał oferty sprzedaży wierzytelności, identyfikował wpłaty, dokonywane przez dłużników i wpisywał je do systemu. Przed złożeniem wiążącej oferty odwołujący sprawdzał dłużnika w celu oceny, czy dług jest ściągalny. Po zebraniu informacji, przed złożeniem oferty zakupu wierzytelności konsultował się z D. K., jeżeli suma wierzytelności była duża, a w przypadku kwot mniejszych konsultował się z M. Ż., który sprawował codzienny nadzór nad jego czynnościami i wystawiał mu polecenia służbowe wyjazdu. Jako prokurent składał wiążące oferty zakupu tych wierzytelności, sporządzał projekty umów cesji wierzytelności, reprezentował Spółkę w postępowaniach sądowych, które wcześniej zainicjował, składając pozew.

R. M. był zobowiązany prowadzić ewidencję czasu pracy ze wskazaniem, czy pracował w dni wolne czy w porze nocnej. Ponieważ w okresie od 01.08.2018r. do 14.12.2018r. nie prowadził takiej ewidencji, w dniu 27.12.2018r. został ukarany karą upomnienia. W dniach 10-13.12.2018 r. odwołujący nie stawiał się w pracy i nie poinformował pracodawcy o przyczynie nieobecności, za co w dniu 27.12.2018r. został ukarany karą pieniężną w wysokości 1500 zł. Ponieważ pracodawca nie uwzględnił jego sprzeciwu, R. M. w dniu 14.01.2019r. złożył w Sądzie Rejonowym w Ostrołęce pozew o uchylenie kary porządkowej w postaci kary upomnienia i kary pieniężnej. Wyrokiem z dnia 29.03.2019r. w sprawie sygn. akt IVP 10/19 Sąd Rejonowy w Ostrołęce IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił kary porządkowe, nałożone na R. M.. Wyrok ten jest prawomocny.

Odwołujący w dniach 14-22.08.2018r., 24.08-6.09.2018r., 10-19.09.2018r., 25.09.-12.10.2018r., 15-19.10.2018r., 27.10.-15.11.2018r., 22.11.-9.12.2018r. oraz 14-26.12.2018r. był niezdolny do pracy.

W dniu 31.12.2018r. pracodawca rozwiązał z R. M. umowę o pracę w trybie art. 53 § 1 pkt 1 kp wskazując, że stał się on niezdolny do pracy wskutek choroby trwającej dłużej niż 3 miesiące, zaś jego okres zatrudnienia był krótszy niż 6 miesięcy. Powyższe rozwiązanie umowy o pracę R. M. zakwestionował, składając odwołanie do Sądu Rejonowego w Ostrołęce. Wyrokiem z dnia 1.04.2019r. w sprawie sygn. akt. IVP 12/19 Sąd Rejonowy w Ostrołęce IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przywrócił R. M. do pracy u pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na poprzednich warunkach pracy i płacy. Wyrok w tej sprawie jest prawomocny.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o: odwołanie (k 3-4a.s.), odpowiedź na odwołanie (k. 6-7a.s.), zaświadczenie o odbyciu stażu, zaświadczenie o ukończeniu szkolenia, zaświadczenie o odbyciu kursu, ofertę pracy, pisma ZUS (k. 52-53a.s.), potwierdzenia przelewu (k. 63a.s.), PIT-11 (k. 63a.s.), rachunek zysków i strat (k. 63a.s.), wyroki Sądu Rejonowego w sprawach sygn. akt IVP10/19, IVP12/19, zeznania D. K. w charakterze strony (k. 64-66a.s.), akta osobowe R. M..

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była ocena, czy R. M. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek, (...) Sp. z o.o. w W..

Wskazać trzeba, że płatnik składek, Spółka (...), ostatecznie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. W piśmie datowanym na 18.03.2019r. przyłączyła się do odwołania. Sąd początkowo jednak odmówił dopuszczenia r.pr. A. C. do udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika Spółki (k. 38a.s.), ponieważ na datę składania tego pisma i składania pełnomocnictwa do reprezentowania Spółki (...) był zawieszony w czynnościach

Prezesa Zarządu, co wynikało z wypisu z KRS (k. 32-35a.s.). Następnie – wobec odwołania D. K. z dniem 25.03.2019r. (k. 52a.s.), postanowieniem z dnia 10.05.2019r. Sąd dopuścił r.pr. A. C. do udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika Spółki, począwszy od 25.03.2019r. (k.64va.s.). Tym samym Sąd uznał, że Spółka jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika dopiero od 25.03.2019r.

W ocenie Sądu odwołanie jest zasadne.

Poza sporem jest, że płatnik (...) Sp. z o.o. w W. zgłosił R. M. od 2.07.2018r. do ubezpieczeń społecznych jako pracownika w wymiarze 1/2 etatu. Płatnik i odwołujący wywodzili, że w dniu 29.06.2018r. zawarli pisemną umowę o pracę na czas nieokreślony. Na podstawie tej umowy R. M. został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na prokurenta i windykatora.

Organ rentowy wywodził, że obecność R. M. w Spółce nie była związana ze świadczeniem pracy na jej rzecz w ramach stosunku pracowniczego na stanowiskach wskazanych w umowie o pracę, lecz z pełnieniem funkcji prokurenta, na którą został powołany uchwałą z dnia 30.06.2018r. Nadto wywodził, iż umowa o pracę jest nieważna nie tylko na podstawie art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. jako pozorna, ale także na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., jako czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

W ocenie Sądu nie można należało podzielić stanowiska organu rentowego.

Sytuację prawną R. M. jako pracownika należy oceniać na gruncie art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis art. 8 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

W pierwszej kolejności należało rozważyć, czy Spółka (...) mogła zawrzeć z odwołującym umowę o pracę na stanowisku prokurenta. Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że umowę o pracę zawarto z odwołującym w dniu 29.06.2018r., zaś uchwała wspólników co do udzielenia prokury zapadła w dniu 30.06.2018r.

Zgodnie z art. 109¹ § 1 k.c. prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Zakres prokury obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Uwzględnia zatem zarówno czynności materialnoprawne, np. zawieranie umów, nabywanie praw, zaciąganie zobowiązań, zatrudnianie pracowników, oraz czynności procesowe dokonywane przed sądami cywilnymi, administracyjnymi, a także występowanie wobec organów administracji. Prokura obejmuje umocowania do składania i przyjmowania oświadczeń woli. Prokurent umocowany jest jednak wyłącznie do reprezentacji, a nie prowadzenia spraw, zatem wykonuje decyzje powierzone mu przez mocodawcę, choć sam co do zasady nie podejmuje decyzji w tym zakresie, o ile nic innego nie wynika z odrębnego stosunku prawnego łączącego prokurenta z mocodawcą. Prokurent nie może wykonać czynności określonych w art. 109³k.c.

W rozumieniu art. 88 k.p.c. prokura ma charakter pełnomocnictwa procesowego do prowadzenia poszczególnych spraw, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

W ocenie Sądu Spółka (...) mogła również zawrzeć z R. M. umowę o pracę na stanowisku prokurenta, gdyż obowiązujące przepisy nie zwierają takiego zakazu. W umowie o pracę z dnia 29.06.2018r. (t. I k. 3 akt kontroli) w § 2 ust. 2-5 wskazano obowiązki odwołującego jako pracownika na stanowisku prokurenta. Obowiązki te tylko częściowo pokrywają się z obowiązkami prokurenta w rozumieniu art. 109¹ k.c. w zw. z art. 41 k.s.h.

W ocenie Sądu nawet gdyby zawarcie z odwołującym umowy o pracę na stanowisku prokurenta naruszało ww. regulację k.c., to i tak umowa o pracę wywołałaby skutki w zakresie ubezpieczeń społecznych. Analogicznie można

tu zastosować pogląd Sądu Najwyższego, zawarty w wyroku z dnia 16.10.2018r. (I UK 115/18), w którym stwierdził, że dopuszczenie do wykonywania obowiązków pracowniczych wspólnika spółki z o.o. – członka zarządu i wypłacanie mu wynagrodzenia oznacza, że umowa o pracę, pomimo jej nieważności z powodu naruszenia art. 210 KSH, staje się skutecznie zawarta.

W uzasadnieniu tego wyroku SN wskazał na pewne aspekty prawne, które mogą mieć, zdaniem Sądu Okręgowego, zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy stwierdził, iż w dotychczasowym orzecznictwie przyjmuje jednolicie, że w odniesieniu do wspólników spółek kapitałowych o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy (np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 37/96, OSNAPiUS 1997 nr 17, poz. 320 i z dnia 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 nr 20, poz. 404). Dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma zaś nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna, lecz tylko to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej).

Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, wady oświadczeń woli dotyczące umowę o pracę, nawet powodujące jej nieważność, nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 512/98, z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 32/96, z dnia 17 marca 1998 r., II UKN 568/97, z dnia 28 lutego 2001 r., II UKN 244/00, z dnia 2 czerwca 2006 r., I UK 337/05, z dnia 6 marca 2007 r., I UK 302/06, z dnia 4 października 2007 r., I UK 116/07, z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, z dnia 11 maja 2009 r., I UK 15/09, z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 21/09 z dnia 19 stycznia 2010 r., I UK 281/09, z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10, z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 74/10, z dnia 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13, z dnia 17 marca 2016 r., III UK 83/15, i z dnia 17 maja 2016 r., I PK 139/15).

Dla objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi istotne jest zatem, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach analizowanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 KP.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż za utrwalony w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać również pogląd, zgodnie z którym mimo nieważności zawartej umowy o pracę wynikającej z naruszenia przepisów o reprezentacji spółki kapitałowej strony mogą nawiązać umowy stosunek pracy przez czynności dorozumiane, w szczególności wskutek dopuszczenia pracownika do pracy, przyjmowania pracy przez pracodawcę i realizowania takiego stosunku prawnego, który odpowiada cechom stosunku pracy określonym w art. 22 kp (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 marca 2000 r., I PKN 558/99, OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 512; z dnia 12 stycznia 2005 r., I PK 123/04, OSNP 2005 nr 15, poz. 231; z dnia 23 lipca 2009 r., II PK 36/09, OSNP 2011 nr 5-6, poz. 77 oraz z dnia 8 czerwca 2010 r., I PK 16/10).

Biorąc pod uwagę pozostałe zarzuty organu rentowego, rozważenia wymagają również przepisy art. 83 § 1 kc i art. 58 § 2 kc.

Zgodnie z art. 83 § 1 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. W świetle art. 58 § kc nieważna jest zaś czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego, że dla włączenia do ubezpieczenia społecznego niezbędna jest przynależność do określonej w ustawie systemowej grupy podmiotów podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. O tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy, stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje zatem samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składek, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 k.p. Istotnym jest, aby stosunek realizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych, a okoliczności wynikające z formalnie zawartej umowy o pracę nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczemu ubezpieczenia społecznego (vide:

wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2008r., II UK 122/07, LEX nr 448905; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241). Zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. W sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, iż osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 11.02.2014r., III AUa 929/13, LEX nr 1439034).

Pozorna umowa o pracę, na podstawie której jej strony nie miały zamiaru i od początku nie realizowały konstrukcyjnych obowiązków dotyczących pracy podporządkowanej (art. 22 § 1 k.p.), nie stanowi uprawnionego tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym pracowników (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Jeżeli umowa o pracę jest przez strony rzeczywiście wykonywana, nie może być mowy o pozorności.

Wskazać trzeba, że organ rentowy wywodził również, że zawarcie między stronami umowy o pracę było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, bowiem R. M. wkrótce po zawarciu umowy stał się niezdolny do pracy. Podnosił również, że prawo do zabezpieczenia społecznego zależy od spełnienia warunków określonych w ustawie; prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest związane z systemem składek ubezpieczeniowych i odpowiednim okresem ubezpieczenia. Niespełnienie ustawowych wymogów dotyczących ubezpieczenia wyklucza skorzystanie ze świadczeń. Stanowi to o istocie instytucji ubezpieczenia i pozostaje w zgodzie z zasadami sprawiedliwości społecznej ze względu na współzależność między wysokością i czasem opłacania składek ubezpieczeniowych a powstaniem i wysokością prawa do świadczenia.

Odnosząc się do kwestii otrzymywania świadczeń z zabezpieczenia społecznego wskazać trzeba, iż także w tej kwestii orzecznictwo wypracowało jednolite stanowisko. Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 2 lipca 2008r. (II UK 334/07, LEX nr 497717), w którym stwierdził on, że o czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowana jako obejście prawa.

Podkreślić też trzeba, że co do zasady, to na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli (wyrok Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2010 r., II UK 149/09, L.).

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać trzeba, że organ rentowy nie wykazał, aby sporna umowa była umową pozorną, a R. M. przed dniem 14.08.2018r. (data niezdolności do pracy) nie świadczył pracy. ZUS nie wykazał też, że doszło do naruszenia zasad współżycia społecznego. Zdaniem Sądu do wystąpienia takiego naruszenia mogłoby dojść tylko w przypadku, gdyby R. M. lub płatnik już w dacie zawierania umowy o pracę zdawał sobie sprawę z tego, iż odwołujący jest niezdolny do pracy, nie będzie mógł świadczyć pracy. Takie okoliczności w niniejszej sprawie nie zostały wykazane. Umowę o pracę zawarto w dniu 29.06.2018r., z obowiązkiem świadczenia pracy od 2.07.2018r., zaś R. M. stał się niezdolny do pracy dopiero od 14.08.2018r. Był niezdolny do pracy w dniach 14-22.08.2018r., 24.08-6.09.2018r., 10-19.09.2018r., 25.09.-12.10.2018r., 15-19.10.2018r., 27.10.-15.11.2018r., 22.11.-9.12.2018r. oraz 14-26.12.2018r., a więc z przerwami.

Ponieważ zaskarżona decyzja ZUS została wydana 23.11.2018r., ocenie Sądu w niniejszym postępowaniu może faktycznie dolegać tylko okres od 2.07.2018r. do daty wydania decyzji.

Podkreślić należy, iż odwołujący został zatrudniony na podstawie umowy o pracę na dwóch stanowiskach: prokurenta i windykatora. Wyłączenie go z ubezpieczeń jako pracownika wymagałoby więc stwierdzenia, że nie wykonywał pracy na żadnym z tych stanowisk i że umowa o pracę jest pozorna lub sprzeczna z zasadami współzycia społecznego w całości. Sąd nie może natomiast wyłączyć go z ubezpieczeń tylko na jednym ze stanowisk, gdyż i tak wówczas podlegałby ubezpieczeniu jako pracownik na drugim ze stanowisk, a więc i tak zaskarżona decyzja podlegałaby zmianie, gdyż w wyroku stwierdzającym podleganie ubezpieczeniom z tytułu umowy o pracę Sąd nie wskazuje stanowisk pracy a tylko rozstrzyga o ubezpieczeniu jako pracownika.

W ocenie Sądu R. M. podlegał ubezpieczeniom jako pracownik zatrudniony w wymiarze 1/2 etatu, przy czym pracował zarówno jako prokurent, jak i jako windykatorek.

W ocenie Sądu wyniki postępowania dowodowego stanowią podstawę do stwierdzenia, iż zawarta między nimi umowa o pracę nie była pozorna, gdyż R. M. faktycznie świadczył pracę na obu ww. stanowiskach. Nie można też uznać, że zmierzała do obejścia prawa lub naruszała zasady współzycia społecznego. Zostały wobec tego spełnione przesłanki określone w art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a tym samym R. M. spełnia warunki do objęcia go ubezpieczeniem jako pracownika.

Dokonując takiej oceny Sąd miał na uwadze materiał dowodowy w postaci odwołania, zeznań w charakterze strony prezesa Zarządu Spółki V., D. K. stron oraz dokumentacji zawartej w aktach kontroli ZUS i złożonej przed Sądem. Organ rentowy w toku postępowania nie złożył żadnego wniosku dowodowego.

D. K., przesłuchiwany na rozprawie w dniu 10.05.2019r. wyjaśnił, jak doszło do zatrudnienia odwołującego na obu ww. stanowiskach. Zeznał, iż Spółka (...) powstała 18.05.2018r., R. M. przed zawarciem z nim umowy o pracę odbywał staż w Kancelarii Doradztwa (...), gdzie on również pracował, dlatego zaoferował mu współpracę w nowo powstałej spółce. Odwołujący wykonywał pewne czynności, jeszcze przed zawarciem formalnej umowy, w ramach pokazania mu, jak funkcjonuje spółka (...), czym się zajmuje i jakie ma cele.

Zeznał również, że z R. M. zawarto umowę o pracę w dniu 29.06.2018r., a w dniu 30.06.2018r. powołano go na funkcję prokurenta. Powołanie na funkcję prokurenta było potrzebne do tego, żeby został on wpisany do KRS, ponieważ na podstawie umowy o pracę nie mógł być wpisany do KRS. Zeznał, iż istnienie prokurenta ułatwia postępowania sądowe, które Spółka toczy z dłużnikami spółki. Dodał, iż odwołujący pierwotnie miał zostać zatrudniony na stanowisko windykatora, ale w związku z tym, że on uległ wypadkowi przy pracy i ktoś musiał reprezentować spółkę, to zaproponował odwołującemu stanowisko prokurenta i podwyższył wynagrodzenie. Zaznaczył, iż odwołujący dostaje wynagrodzenie tylko z tytułu umowy o pracę zaś w uchwale powołującej go na prokurenta nie przyznano mu już dodatkowego wynagrodzenia.

W ocenie Sądu należy przyjąć, iż odwołujący na stanowisku prokurenta podlegał kierownictwu pracodawcy. Obowiązki R. M. jako pracownika-prokurenta, tylko częściowo zbiegały się z obowiązkami prokurenta w rozumieniu art. 109¹ k.c. w zw. z art. 41 k.s.h. Prokurent w rozumieniu art. 109¹ k.c. w zw. z art. 41 k.s.h. umocowany jest wyłącznie do reprezentacji, chyba, że coś innego wynika ze stosunku prawnego łączącego prokurenta z mocodawcą. Z umowy o pracę (k. 3-5 t. I akt kontroli ZUS) wynika natomiast, że do obowiązków odwołującego jako prokurenta należało: zastępowanie członków Zarządu podczas ich nieobecności, prowadzenie bieżących spraw Spółki oraz jej reprezentacja przed osobami trzecimi, sądami powszechnymi, organami egzekucyjnymi i organami administracji publicznej, w tym przed Urzędem Skarbowym oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, bieżący kontakt z podmiotami współpracującymi z firmą, nadzorowanie i wystawianie dokumentów księgowych, w tym składanie deklaracji i zawiadomień prawem przewidzianych, koordynacja i nadzór nad umowami zawieranymi przez Spółkę, prowadzenie - podczas nieobecności Prezesa Zarządu - obrad Zgromadzeń Wspólników oraz Zarządu. Do zadań pracowniczych odwołującego jako prokurenta należało też wyszukiwanie wierzytelności, składanie ofert zakupu wierzytelności, zawieranie w imieniu i na rzecz (...) umów cesji wierzytelności. Z zeznań D. K. wynika przy tym, iż odwołujący był

zobowiązany do konsultowania z nim decyzji o podpisaniu umowy cesji wierzytelności, a to oznacza istnienie elementu podporządkowania pracowniczego.

D. K. zeznał też, że odwołujący jako windykator miał wpisywać dłużników do profesjonalnego programu windykacyjnego, kontaktował się z dłużnikami - telefonicznie oraz mailowo, wysyłał wezwania do zapłaty, przydzielał dłużnikom indywidualne rachunki bankowe, sporządzał pozwы i je wysyłał, identyfikował wpłaty, dokonywane przez dłużników, kupował koperty, chodził na pocztę wysyłać korespondencję. Powyższe obowiązki są odmienne od obowiązków prokurenta. Oznacza to, że nawet jeśli odwołujący nie mógł być zatrudniony na stanowisku prokurenta, to nie było przeszkód do zatrudnienia go na stanowisku indykatora odwołujący pracę tę wykonywał, dlatego zarzuty ZUS co wykonywania przez niego tylko obowiązków prokurenta należy uznać za niezasadne. Z zeznań D. K. wynika przy tym, że przed złożeniem wiążącej oferty kupna wierzytelności odwołujący sprawdzał dłużnika, zastanawiał się czy warto złożyć taką ofertę, oceniał ściągalskość długu. D. K. podkreślał przy tym, że odwołujący podlegał jemu i M. Ż., który codziennie przebywał w Spółce, zanim odwołujący złożył ofertę kupna wierzytelności, konsultował się w przypadku dużych wierzytelności z nim, a w przypadku mniejszych z M. Ż.. D. K. zeznał też, iż M. Ż. sprawuje codzienny nadzór nad odwołującym, wystawia mu polecenia wyjazdów służbowych – zarówno na sprawy sądowe, jak i na szkolenia w zakresie windykacji. Z zeznań D. K. wynika, iż M. Ż. prowadzi w firmie (...) księgowość.

Sąd dał wiarę ww. zeznaniom D. K., w szczególności co do wykonywania przez R. M. czynności w Spółce jako pracownika i co do sposobu wykonywania przez niego obowiązków. Spółka (...) zajmuje się skupowaniem i ściąganiem wierzytelności. Oczywiście jest więc, iż musi posiadać wprowadzoną do komputera „bazę” dłużników. Spółka złożyła wydruk takiej bazy, zawierający dane dłużników (t. II akt kontroli ZUS). Zgodnie z zeznaniami D. M., to odwołujący wprowadzał te dane. Są one konieczne nie tylko do sporządzania umowy cesji wierzytelności, ale także egzekwowania wierzytelności, czy kontaktowania się z dłużnikami. W t. I akt kontroli ZUS znajdują się natomiast dokumenty w postaci umów cesji wierzytelności, wydruków korespondencji mailowej, prowadzonej przez R. M., kserokopii wysyłanych przez niego pism, kierowanych do Sądów, komorników i innych podmiotów. Dokumenty te potwierdzają wykonywanie przez niego obowiązków pracowniczych na stanowisku prokurenta. Świadczą też pośrednio o wykonywaniu obowiązków windykatora, bowiem nabycie wierzytelności musi być poprzedzone zbadaniem rodzaju wierzytelności i możliwości jej ściągnięcia od dłużnika. Po zawarciu umowy cesji wierzytelności konieczne jest natomiast wykonanie czynności, polegających na kontakcie z dłużnikiem, wysłaniu mu wezwania do zapłaty, czy sporządzenia pozwu lub innego pisma, a te czynności nie wchodzą w zakres obowiązków prokurenta.

Przed Sądem D. K. złożył także inne dowody, potwierdzające wykonywanie przez odwołującego czynności. Są to: druki delegacji, dotyczących wyjazdów odwołującego, certyfikaty ukończenia kursów w zakresie windykacji, zaświadczenie o odbyciu stażu (k. 52a.s.). Nadto złożono wydruki przelewów wynagrodzenia odwołującego (k. 63a.s.), co oznacza, iż faktycznie otrzymywał wynagrodzenie w kwocie wskazanej w umowie o pracę. Jednocześnie z rachunku zysków i strat (k. 63a.s.) wynika, iż Spółka za 2018r. osiągnęła zysk w kwocie 151.257,53zł, posiadała więc wystarczające środki na wypłatę wynagrodzenia.

Zdaniem Sądu akta kontroli ZUS nie wskazują okoliczności, które mogłyby uzasadniać wniosek o nie wykonywaniu przez R. M. czynności w Spółce (...).

Wydając rozstrzygnięcie w sprawie Sąd miał również na uwadze treść wyroków Sądu Rejonowego w Ostrołęce, zapadłych w sprawach IVP 10/19 i IVP 12/19.

Wyrokiem z dnia 29.03.2019r. w sprawie sygn. akt IVP10/19 Sąd Rejonowy w Ostrołęce IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił kary porządkowe, nałożone na R. M. przez pracodawcę, Spółkę (...), za naruszenie obowiązków pracowniczych przez zaniechanie prowadzenia ewidencji czasu pracy i nie poinformowanie pracodawcy o przyczynie nieobecności w dniach 10-13.12.2018r.

Wyrokiem z dnia 01.04.2019r. w sprawie sygn. akt. IVP12/19 Sąd Rejonowy w Ostrołęce IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przywrócił natomiast R. M. do pracy u pozwanego (...) Sp. z o.o. w W. na poprzednich warunkach pracy i płacy. Z uzasadnienia tego wyroku wynika, iż w dniu 31.12.2018r. pracodawca rozwiązał z R. M.

umowę o pracę w trybie art. 53 § 1 pkt 1 kp wskazując, że stał się on niezdolny do pracy wskutek choroby trwającej dłużej niż 3 miesiące, zaś jego okres zatrudnienia był krótszy niż 6 miesięcy. Powyższe rozwiązanie umowy o pracę R. M. zakwestionował, składając odwołanie do Sądu Rejonowego w Ostrołęce.

Podkreślić trzeba, że wyroki w obu ww. sprawach są prawomocne. Zgodnie zaś z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z powyższych wyroków i uzasadnień tych wyroków jednoznacznie wynika, iż R. M. był pracownikiem Spółki (...). W ocenie Sądu Okręgowego, powyższe wyroki nie mogą zostać pominięte przy ocenie stosunku prawnego istniejącego między R. M. a Spółką (...).

Należy też zaznaczyć, iż zaskarżona obecnie decyzja została wydana w dniu 23.11.2018r., a więc jeszcze przed złożeniem przez pracodawcę oświadczenia woli o rozwiązaniu z R. M. umowy o pracę. Sąd, rozpoznając niniejszą sprawę, może orzekać o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia tylko do daty wydania zaskarżonej decyzji bowiem nie może orzekać co do okresu, który nie był przedmiotem rozstrzygnięcia ZUS (tak np. SA w B. w sprawie IIIAUa 756/18).

Już tylko na marginesie wskazać trzeba, że pismem z dnia 28.12.2018r. (k. 53a.s.) (...) Oddział w K. wydał Spółce (...) zaświadczenie o podleganiu przez R. M. o 2.07.2018r. ubezpieczeniom jako pracownika w Spółce (...). To stanowisko jest więc odmienne od stanowiska ZUS I Oddziału w W..

W odpowiedzi na odwołanie ZUS I Oddział w W. podnosił, że zakwestionował również podleganie ubezpieczeniu D. K. jako pracownika w Spółce (...). P. w sprawie dowołania od tej decyzji toczy się w Sądzie Okręgowym w Koszalinie pod sygn. akt IVU 970/18 (k. 82a.s.). Kwestia ta nie ma jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem umowę o pracę z R. M. podpisała w imieniu Spółki (...) (k. 3-5 t/. I akt ZUS), a odwołujący został dopuszczony do pracy.

Mając na uwadze całokształt ww. okoliczności i rozważań Sąd Okręgowy uznał, że umowa o pracę łącząca R. M. ze Spółką (...) nie była pozorna, nie naruszała też zasad współzycia społecznego. Sąd uznał więc, że zostały spełnione przesłanki warunkujące objęciem odwołującego ubezpieczeniem jako pracownika a wymagane przez art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczony w od 2.07.2018r. do daty wydania zaskarżonej decyzji był pracownikiem, w tym okresie podlegał ubezpieczeniom a zaskarżona decyzja ZUS podlegała zmianie.

Z tych względów w oparciu o art. 477¹⁴§2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o § 9 ust. 2. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).